

22-12-23

Aan

Minister van VWS

Deadline: 22-12-2023

Directie Publieke
Gezondheid
VenI

Ontworpen door

nota

(ter beslissing) Kamervragen in verband met het verzoek om voorbehoud en een parlementaire behandeling van de wijziging van de IHR van de WHO.

Datum Document

-

Kenmerk

3732808-1057606-PG

Bijlage(n)

1

1. Aanleiding

- In mei 2022 heeft de Wereldgezondheidsvergadering (WHA) van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) amendementen aangenomen op de Internationale Gezondheidsregeling (IHR, 2005).
- Het gaat om wijzigingsvoorstellen ter verkorting van de termijnen waarbinnen toekomstige amendementen op de IHR, alsook de bezwaartermijnen daartegen van lidstaten ingekort worden.
- Deze wijzigingsvoorstellen zijn dit voorjaar aan de Kamer voorgelegd via een verkorte stilzwijgende parlementaire goedkeuringsprocedure (de zogeheten voorhangprocedure).
- Op 5 juli 2023 hebben 30 Tweede Kamerleden het stilzwijgen doorbroken en schriftelijk gevraagd om een uitdrukkelijke parlementaire goedkeuringsprocedure (*zie bijlage 1*).
- Groep Van Haga heeft Kamervragen gesteld over de vervolgacties van het ministerie op de brief van de Kamer.

2. Geadviseerd besluit

- Graag uw akkoord met de beantwoording van de Kamervragen.

3. Kernpunten

Inhoudelijk

- De voorgestelde wijzigingen van de IHR betreffen met name het artikel 59 van de IHR (en de doorwerking daarvan in een aantal andere artikelen). Met de wijziging wordt de termijn waarop de IHR van kracht wordt voor nieuw toetredende lidstaten verkort van 24 naar 12 maanden. De termijn waarbinnen Partijen bij de IHR een voorbehoud kunnen maken tegen een door de WHA aangenomen wijzigingsvoorstel of dat kunnen afwijzen, wordt verkort van 18 naar 10 maanden.
- Het doel van deze amendementen is om eventuele toekomstige wijzigingen op de IHR sneller van kracht te kunnen laten worden, om zo sneller in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen.
- Omdat de oorspronkelijke termijnen in de IHR ten tijde van het besluit in 2022 nog golden, was de termijn om het voorliggende amendement af te wijzen of daar een voorbehoud tegen te maken nog 18 maanden, met als einddatum 1 december 2023.

- Na de brief van de Kamer van 5 juli 2023 heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de WHO op instructie van het ministerie van Buitenlandse Zaken op 16 augustus 2023 via een Note Verbale de Directeur-Generaal van de WHO geïnformeerd dat Nederland de wijzigingsvoorstellen voorlopig verwerpt, nu parlementaire goedkeuring niet meer voor het verstrijken van de termijn van 1 december 2023 kon worden verkregen. De verwerping kan weer worden ingetrokken wanneer het Parlement de wijzigingsvoorstellen aanvaard.
- Kort daarop is ook de nadrukkelijke parlementaire goedkeuringsprocedure gestart, waarbij het wijzigingsvoorstel ter goedkeuring op 24 november 2023 is voorgelegd aan de Rijksministerraad (RMR). Het voorstel is inmiddels voorgelegd aan de Raad van State van het Koninkrijk. Indien de regering na de adviesprocedure nog demissionair is, zal daarna nogmaals aan de RMR instemming met toezending van het wetsvoorstel aan de Kamer worden gevraagd.
- Groep Van Haga vraagt in de bijgevoegde vragen of de bovengenoemde Note Verbale al dan niet vertrouwelijk met de Kamer kan worden gedeeld. De Note Verbale betreft diplomatieke correspondentie die normaal gesproken vertrouwelijk blijft. Buitenlandse Zaken heeft aangegeven dat u als minister van VWS kunt beslissen of u deze vertrouwelijk ter inzage aan de Kamer wil voorleggen.
- Omdat Groep Van Haga niet langer in de nieuwe Tweede Kamer is vertegenwoordigd, is er nader contact geweest met de griffie van de Kamer. Volgens de griffie zou de Note Verbale alsnog aan de Kamer ter inzage kunnen worden gelegd. Daarom is in de brief bij het antwoord op vraag 3 een passage opgenomen dat de Kamer desgewenst vertrouwelijk inzage kan verkrijgen.
- Indien het diplomatieke stuk vertrouwelijk ter inzage wordt neergelegd, zal BZ de WHO hiervan als ontvanger van de vertrouwelijke correspondentie op de hoogte dienen te stellen.

Maatschappelijk speelveld

- In veel WHO-lidstaten is het afgelopen jaar vanuit WHO-kritische groepen een vergelijkbare oproep gekomen om het voorliggende amendement niet goed te keuren. Naast Nederland zijn twee andere landen overgegaan tot (voorlopige) verwerping terwijl in veel EU-lidstaten hierover discussies in het parlement zijn gevoerd.
- Vaak wordt bij de oproepen om niet akkoord te gaan gesteld dat de WHO bij aanvaarding zeggenschap zou krijgen c.q. dat Partijen bij de IHR soevereiniteit zouden overdragen over de aanpak van toekomstige gezondheids crises aan de WHO, bijvoorbeeld rondom maatregelen als lockdowns en verplichtingen rondom het dragen van mondneusmaskers.
- Dit is niet het geval bij het voorliggende amendement, en is ook in zijn geheel niet aan de orde bij de lopende onderhandelingen.

Achtergrond

- De Internationale Gezondheidsregeling (IHR, 2005) is het belangrijkste internationale verdrag ter voorkoming en bestrijding van (besmettelijke) ziekten en lag in 2008 ten grondslag aan de Wet publieke gezondheid.
- De WHO speelt bij de implementatie van de IHR een centrale rol, zowel rondom de informatie-uitwisseling rondom potentiële en actuele gezondheidsbedreigingen, als door de bevoegdheid een internationale

gezondheidscrisis uit te roepen.¹ De Directeur-Generaal van de WHO kan in zo'n situatie (tijdelijke) noodmaatregelen *adviseren/aanbevelen* aan getroffen landen of regio's. Voorbeelden zijn o.a.: Covid-19, MPOX en Ebola.

- De in 2022 aangenomen wijzigingen vormen een beperkte aanpassing van de IHR. Op dit moment wordt ten gevolge van de lessen uit de Covid-19 crisis binnen de WHO door de lidstaten over nieuwe amendementen onderhandeld, met als doel om deze tijdens de WHA van mei 2024 ter besluitvorming voor te leggen.

4. Toelichting

a. *Draagvlak politiek*

- De oude Tweede Kamer heeft bij monde van een groep van 30 Kamerleden om een uitdrukkelijke parlementaire goedkeuringsprocedure gevraagd (PVV/ FvD/ SGP/ JA21/ Van Haga/ BBB).
- Via verschillende Kamervragen hebben deze partijen het afgelopen jaar vragen gesteld over de wijziging van c.q. onderhandelingen over de Internationale Gezondheidsregeling.

b. *Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie*

- In diverse landen waaronder Nederland zijn maatschappelijke groeperingen actief die bevreesd zijn dat de amendering van de IHR leidt tot overdracht van soevereiniteit van nationale lidstaten aan de WHO.
- Rondom het einde van de bezwaar- of verwerpingstermijn van 1 december 2023, maar ook in aanloop naar en tijdens bijeenkomst van de Working Group on IHR (WGIHR) wordt er mondiaal onjuiste informatie verspreid over de onderhandelingen en het doel van de wijziging van de IHR.
- Ook na de voorliggende wijziging zal de IHR gebonden zijn aan de uitgangspunten van het VN-Handvest en het Statuut van de WHO op het vlak van fundamentele mensenrechten. Daarnaast zal de positie van de WHO in crisistijd niet wezenlijk veranderen. De WHO kan bij een internationale gezondheidscrisis maatregelen *adviseren/ aanbevelen* aan landen en regio's, maar lidstaten zijn autonoom bij het al dan niet opvolgen c.q. invullen daarvan.
- Momenteel wordt verkend of nadere communicatie gewenst is over de lopende onderhandelingsprocessen en de positie en rol van de WHO.

c. *Financiële en personele gevolgen*

N.v.t.

d. *Juridische aspecten haalbaarheid*

- Het Parlement kan via de uitdrukkelijke goedkeuringsprocedure de voorliggende amendementen goedkeuren of afwijzen. Bij goedkeuring zal Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de WHO op instructie van het ministerie van Buitenlandse Zaken via een Note Verbale de Directeur-Generaal van de WHO op grond van artikel 63 lid 1 van de IHR mededelen dat de verwerping van het amendement wordt ingetrokken.
- Indien het Parlement besluit dat de wijziging wordt afgewezen, zal de verwerping zoals deze op 16 augustus 2023 is medegedeeld aan de WHO van kracht blijven.

¹ PHEIC – Public Health Emergency of International Concern

e. *Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)*

- Intern: WJZ, IZ, BPZ.
- Extern: BZ (DJZ)

f. *Gevolgen administratieve lasten*

N.v.t.

g. *Toezeggingen*

N.v.t.

h. *Fraudetoets*

N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

a. *Motivering*

De onder kop 3 genoemde derde landen zijn onleesbaar gemaakt vanwege internationale en diplomatieke belangen.

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

